

Genèrics toponímics polisèmics d'entitats geogràfiques a les Illes Balears

Antoni Ordinas Garau

DOI: 10.2436/15.8040.01.195

Resum

Si bé la polisèmia és un fenomen relativament freqüent a la llengua, quan es produeix a la toponímia, i especialment en els genèrics on es troba bona part de la terminologia geogràfica pròpia del país, pot dificultar la identificació dels fets geogràfics i donar lloc a confusió. La detecció i anàlisi de més d'un centenar de genèrics toponímics polisèmics d'entitats geogràfiques de les Illes Balears ens permet aproximar-nos a la realitat del fenomen, i comprovar la necessitat del coneixement del context geogràfic i cultural per poder desxifrar els significats particulars que corresponen a cada territori i a la distinta realitat de cada una de les illes, amb percepcions que s'han diversificat com a resultat d'un isolament secular.

Introducció

La polisèmia és un fenomen relativament corrent a la llengua, però que resulta un tant especial a la toponímia; pel fet d'esdevenir nom de lloc, s'allunya del context dels noms comuns. Per tant, la polisèmia toponímica necessita el coneixement del context geogràfic cultural per desxifrar els significats particulars que corresponen a cada territori.

No tractarem la polisèmia que es produeix entre el topònim o genèric toponímic i el nom comú (fenomen d'altra banda bastant habitual a la toponímia que adopta noms comuns per a referir-se a fets geogràfics, amb un ús freqüent de la metàfora, especialment en els genèrics oronímics) sinó dels distints significats geogràfics dels genèrics toponímics detectats en el conjunt de l'arxipèlag balear i obtinguts primordialment de la toponímia arreglada per a confeccionar el Mapa topogràfic balear a escala 1:5.000 i que va arribar als 50.000 topònims. Hem extret d'aquest corpus els genèrics toponímics, hem analitzat la realitat geogràfica que designen i hem arribat a establir-ne la definició mitjançant diversos diccionaris, entre els quals cal destacar el *Diccionari català-valencià-balear* perquè és el més complet i útil en aquesta tasca.

De la proporció entre el nombre total de genèrics recollits (970) a la toponímia de les Illes Balears i el nombre d'accepcions (1.175) es desprèn un índex de polisèmia de l'1,21, xifra que expressa la mitjana d'accepcions o significats distints per a cada genèric. Si bé la majoria dels genèrics resulten, des del punt de vista geogràfic, monosèmics, n'hem seleccionat fins a 120 per tractar-se de genèrics polisèmics de clar àmbit geogràfic. En conjunt, els corresponen 274 accepcions, amb un índex de polisèmia de 2,28. La majoria, fins a 94, fan referència només a dues accepcions, mentre que la resta en presenten 3 (20 genèrics), 4 (5 genèrics) i 6 (un genèric).

Genèrics polisèmics de les illes Balears

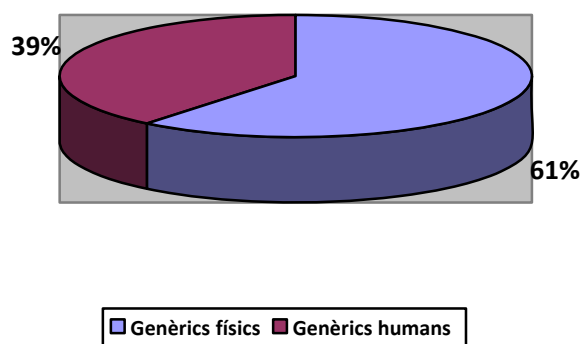
Els 120 genèrics polisèmics recollits a l'arxipèlag balear són: agre, agulla, alt, altina, aragall, assolellador, badaluc, badia, baixada/baixador, banc, bancal, barbada, barquera, barra, bassa, bassol/bassola, botador, boval, bufador, caire, cala, calçada, camada, cambra, camp, canal, cap, capella, carnatge, carregador, carrera, caseta, castellet, castellet, cavall, claper, claveguera, closa, clot, cocó, coll, costa, creu, entrada, entreforc, escala, estret, falda, font, forat, forn, fort, fortí, fossar, freu, galera, gorg, grau, hort, horta, hospital, llisar/lliser, lloc,

marina, mesa, mirant, mitjà, monjoia, mota, munt, olla, pallissa/païssa, parada, parat, pas, passadora, pelat/pelada, penjant, penya, penyal, pista, pont, porxo/porxe, posada, pujol, punta, quarter, quartera, quartó, racó, raig, ralla, rambla, regana, regueró, rentador, restoble, riba/ribera, roca, rota, salt, serra, serrat, sínia, síquia, sobalma, solana, sort, talaia, tenassa, timba, tornall, travessa, trinxà, ullal, vela, via, vinya, volta, xaragall.

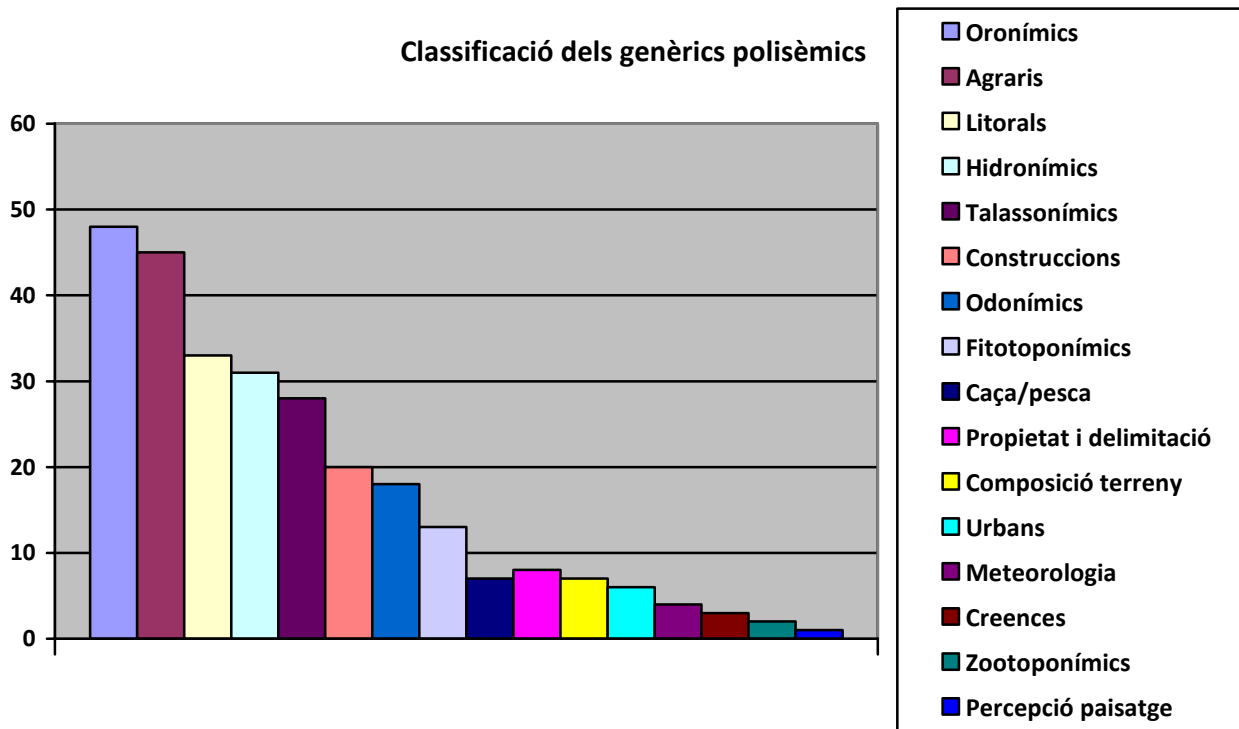
Classificació dels genèrics

Si analitzam la seva distribució temàtica, la majoria (61%) corresponen a accepcions corresponents al camp de la geografia física, enfront del 39% restant que s'adscriuen a la geografia humana.

Distribució dels genèrics polisèmics balears

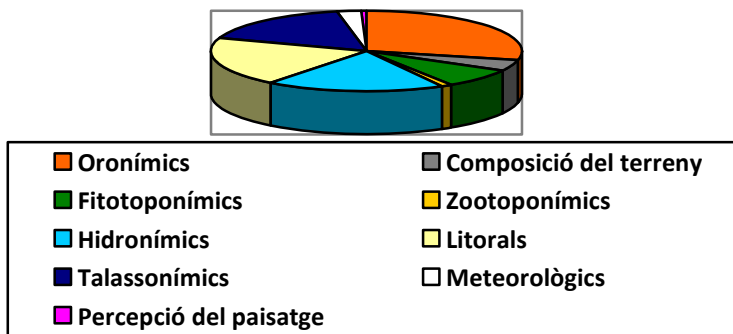
Si aprofundim l'anàlisi amb un major detall, la distribució temàtica dels genèrics polisèmics és la que reflecteix el gràfic següent per ordre de representació o freqüència. Així, podem distingir entre els genèrics oronímics, referits a l'orografia terrestre, que constitueixen el grup més nombrós amb 48 representants; seguit del grup dels agraris (45), els genèrics relatius a accidents del litoral (33), els hidronímics (31), els talassonímics (28), els que designen construccions (21), els odonímics (18), els fitotoponímics (13), els relacionats amb activitats i modalitats cinegètiques i pesqueres (7), els referents a la composició del terreny (7), els que designen la propietat o delimiten el territori (7), els que identifiquen elements urbans (6), els que fan referència a fenòmens meteorològics (4), els relacionats amb les creences i la religió (3), els zootopònims (2) i els relatius a la percepció del paisatge (1).

Genèrics del medi físic

Els 167 genèrics que designen aspectes sobre la geografia física es distribueixen en 9 grups d'acord amb el gràfic següent:

Distribució dels genèrics físics

Els 48 genèrics oronímics polisèmics enregistrats fan referència a les diverses morfologies orogràfiques (positives, negatives, horitzontals, escalonades, inclinades...): agulla, alt (2), badaluc (2), baixada/baixador, banc (2), bancal, barra, caire, camp, canal, cap, capella, castellet, clot, coll (2), costa, entreforc, estret, falda, forat, forn, freu, grau, horta, mirant, munt, penjant, penyal, pujol, punta, racó, regana, regueró, salt, serra (2), serrat (2), sobalma, talaia, tenassa, timba (2), xaragall.

Molt més escassos resulten els genèrics relatius a la composició del terreny, o geotopònims, amb només 7 representants, entre els quals predominen els referits a la composició pètria (dura) del sòl: claper, fort, llisar/lliser, penya, roca, tenassa, trinxa.

Els genèrics fitotopònims o relatius a la vegetació, majoritàriament natural, però a vegades també cultivada són 13: agre, altina, boval, cala, hort, marina, mesa, mitjà, mota, pelat/pelada, serra, tornall, vinya. Els genèrics zootopònims o relatius a la fauna són només 2: agre, carnatge.

Els genèrics hidrònims referits tant a aiguaneixos com a cursos d'aigua i embassaments naturals a la vegada que a l'extracció, canalització i emmagatzematge del líquid element suposen sumen un total de 31: aragall, bassa, bassol/bassola, calçada, canal, carrera, claveguera, cocó, entreforc, font (2), gorg (2), grau, llisar/lliser, mota, olla, parat, raig (2), ralla, rambla, regueró, rentador, salt, sínia, síquia, tenassa, ullal, vela, xaragall.

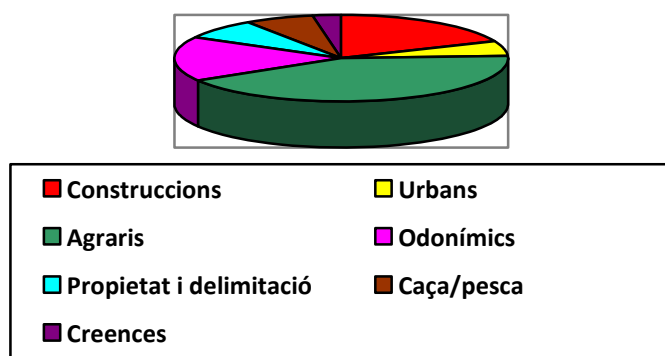
En el grup dels 33 genèrics relatius al litoral s'hi troben tot tipus d'articulacions i accidents costaners: agulla, altina, aragall, assolellador, badia, barbada, bassa, botador, bufador, cala, canal, cap, carnatge, carregador, castellet, cavall, clot, costa, entrada, entreforc, escala, forat, galera, grau, marina, olla, penya, penyal, punta, racó, rentador, riba/ribera, sobalma.

Fins a 28 genèrics talassònims informen sobre diversos aspectes tant dels espais marins superficials com de les morfologies sotaiguades i submarines: alt, altina, banc, barbada (2), barra, caire, canal, carnatge, carrera (2), cavall, estret, falda, fort, fossar, freu, llisar/lliser, munt, pas, pelat/pelada, penjant, pujol, punta, regana, roca, trinxa, ullal. També s'han inventariat fins a 4 genèrics referits a fenòmens meteorològics, com l'acció del vent, i l'exposició solar: assolellador, badia, bufador, solana. Finalment, un sol genèric fa al·lusió a la percepció del paisatge i més concretament a la seva bellesa: mirant.

Genèrics del medi humà

Els 107 genèrics que designen aspectes sobre la geografia humana es distribueixen en 7 grups d'acord amb el gràfic següent:

Distribució dels genèrics humans

En el grup dels genèrics relatius a les construccions s'hi comptabilitzen fins a 20 casos que agrupen des de construccions prehistòriques fins a construccions defensives, de vigilància o militars, passant per altres diverses: camada, cambra (2), caseta, castellet, castellot, claper (2), closa, escala, forn, fort, fortí, hospital, porxo/porxe, posada, quarter, quartera, talaia (2). Els genèrics polisèmics urbans són 6: banc, carrera, forn, rambla, timba, via.

Els 45 genèrics agraris inclouen tant els múltiples aspectes agrícoles com els ramaders: assolellador, bancal, barquera (2), bassa, botador, boval, camada (2), camp, claper, claveguera, closa, cocó, fort, galera, hort, horta, hospital, lloc, mesa, mitjà, monjoia, mota,

pallissa/païssa (2), parada, passadora, pont, quartera, quartó, restoble (3), rota (2), sínia, síquia, solana, sort, tornall (2), trinxa, vela, vinya.

Els 18 genèrics onomítics inclouen accepcions a diversos tipus de transports i comunicacions: baixada/baixador, calçada, camada, carregador, carrera, entrada, escala, parada, pas, passadora, pista (2), pont, riba/ribera, travessa (2), via, volta. Un total de 8 genèrics fan referència a la propietat i a la delimitació i divisió del territori: creu, lloc, monjoia, quarter, quartó, ralla, sort, volta. Diversos aspectes relacionats amb la caça i la pesca apareixen a 7 genèrics: bassol/bassola, carrera, caseta, coll, forat, fortí, parat. I finalment, 3 genèrics polisèmics guarden relació amb les creences i la religió: capella, creu, fossar.

Conclusions

Amb el cas de les Illes Balears, es constata que la polisèmia en els genèrics toponímics (geogràfics) també es produeix a territoris relativament poc extensos i en llengües també de reduït àmbit geogràfic. L'aïllament potser sia un factor a tenir en compte per explicar un major nombre de casos de polisèmia que tal volta no es dona amb tanta freqüència a territoris continentals. També el major aïllament i menor mobilitat de les societats antigues seria un possible factor que ara, en canvi, a les societats contemporànies i afectades per la globalització, amb la major uniformitat de les llengües i la seva estandardització possiblement contribueixi a un menor grau de polisèmia.

L'aparició de polisèmia en els genèrics toponímics es produeix per l'aplicació de mecanismes que palesen algun punt en comú que permet comparar o assimilar la forma o la funció dels fenòmens referits. Així, per exemple, en els genèrics balears es constata com les formes orogràfiques identificades pels genèrics onomítics troben el seu paral·lelisme a les morfologies submarines que identifiquen els genèrics talassonímics i, en alguns casos, també els litorals. El punt semàntic en comú del qual parteixen algunes polisèmies impliquen un trasllat de significat a partir d'una petita variació o una relació de causa-efecte. Deixam per una millor ocasió l'anàlisi detallada d'aquests aspectes que es poden extreure a partir de les diverses accepcions que apareixen en el glossari següent.

Glossari de genèrics polisèmics

Agre: m. Tros de terra molt apropiat per criar-s'hi una planta determinada, que s'hi fa més fàcilment i vigorosament que en altres llocs (DCVB, 1, p. 302,3). Especialment, petit redol de bosc o garriga on s'hi crien bolets comestibles./ Antigament era el lloc on abundava qualsevol espècie, fins i tot animal, i especialment cinegètica (DCVB, 1, p. 302, 5b). **Agulla:** f. Prominència cònica i elevada en una muntanya o tros de roca tota sola i de forma aguda i vertical (DCVB, 1, p.325, II, 27)./ Porció de terra allargada i estreta que s'endinsa en el mar. **Alt:** m. Petita elevació de la terra, pujolet (Mall.) (DCVB, 1, p. 549, III. 1.f)./ En el parlar mariner, un *alt* designa la màxima elevació d'un accident geogràfic. Lleugera elevació del fons submarí (Migjorn de Mall.) (AGUILO, 1981)./ Com a adjectiu, i acompanyat de l'adverbi "més", és aplicat de forma superlativa a alguns puigs de la part oriental de la Serra de Tramuntana de Mallorca, realitza les funcions del comparatiu "major", antigament també usat (*Puig Major de Son Torrella, Puig Major de Massanella*) i esdevé, quan desapareix el substantiu, genèric: *es Més Alt d'Almallutx*. **Altina/antina:** f. Escull o roca a flor d'aigua, on està aferrada l'alga a grans motes (DCVB, 1, p. 557, 1)./ Mota d'alga en el fons de la mar. Es diu especialment de l'alga de l'espècie *Posidonia oceanica* (Men.) (DCVB, 1, p. 557, 2). Coromines (DECLIC, 1, p. 329) ho arrodoneix: *antina*: "roca o altell submarins amb algues, mata d'algues sotaiguades", mot de les costes del Continent, que a les Illes té la forma *altina*: potser la forma originària sigui un derivat d'*alt* aplicat a un lloc més elevat en el fons de la

mar. **Aragall:** m. Petit corrent d'aigua produït per la pluja recent (DCVB, 1, p. 813, 1)./ Lloc adjacent a la costa on, a causa de la morfologia especial de la ribera, es forma un corrent regressiu d'aigua quan les ones rompen damunt les penyes (AGUILO, 1980) (Mall.).

Assolellador: m. Indret rocós i planer utilitzat pels pescadors per a secar peix (Eiv.)/ Lloc bo per assolellar-s'hi, especialment, espai descobert i tancat de paret que forma part de la sòl i serveix perquè els porcs s'hi assolellin (Mall.) (DCVB,2,p.90).

Badaluc: m. Fondal, obertura vertical de la terra (Mall.) (DCVB,2,p.199,2)./ Nom antic mallorquí que vol dir lloc elevat d'on poden escampar la vista i badar o badocar. Ve del verb llatí *batere*, onomatopeia de l'acte d'obrir la boca, cosa que es fa instintivament quan un queda sorprès per una vista panoràmica inesperada (XAMENA, 1983).

Badia: f. Entrada del mar en la costa, generalment més petita que un golf; l'obertura sol ser més gran que no pas la penetració terra endins (GEC, 3, p. 471, 2)./ Lloc molt exposat al vent (Eiv.) (DCVB, 2, p. 202, 1.2).

Baixada/baixador: f. i m. Camí o paratge inclinat en descens, especialment a zones de litoral esquerp. Davallada, pendent, rost./ Lloc on un tren o altre vehicle s'atura regularment perquè els passatgers en puguin baixar, fora de l'estació o lloc principal d'aturada (DCVB, 2, p. 216, 2.3).

Banc: m. Baix o mola d'arena que s'eleva del fons de la mar i arriba fins a la superfície de l'aigua, esdevenint perillosa per a la navegació./ Tros de terra més alt que el nivell ordinari d'en terra (DCVB, 2, p. 257, III.4)./ Escalonament en un penyal vertical (AGUILO, 1980)./ Local o agència d'una entitat econòmica dedicada a la custòdia i el negoci dels valors econòmics, especialment monetaris.

Bancal: m. Tros de terra plana conreable, limitada per rases, rengles d'arbres o marges (GEC, 4, p. 122,3)./ Escalonament en un penyal vertical (AGUILO,1980).

Barbada: f. Clapa de brut que hi ha en el fons de la mar (Men.) (DCVB, 2, p. 286, 9). Fons de sorra contigu a un clap d'algues, de roques, etc. (GEC, 4, p. 167, 3)./ Cada un dels vessants d'una serra de sotaigua o d'una timbera submarina (DECLIC, 1, p. 632)./ Planell rocós litoral que es prolonga suaument dins la mar. (Eiv.).

Barquera: f. ant. Tros de terra conradissa que un propietari es reserva per a ell, donant o arrendant la resta a un altre (DCVB, 2, p. 308, 2.1). Tros de terra que un missatge conra durant l'any, i en fer les messes l'amo dona un tant del producte al qui l'ha sembrat (DCVB, 2, p. 308, 2.2)./ Conjunt de campets disseminats d'un mateix propietari (Men.) (CASASNOVAS, 1955).

Barra: f. Dipòsit de sorra, grava o còdols, submergit o emergit, format per material detrític originat per l'erosió de la costa o el desguàs d'un riu, que s'acumula en desembocadures, badies, estrets o platges, per efecte de la deriva litoral, dels corrents marins, mareas i onatge, (GEC,4, p. 250, 6) i dificulta la navegació./ Important desnivell submarí, més enllà del qual augmenta considerablement la profunditat (*fonera*), format per roques situades prop de la costa que formen una tenassa amb un front recte.

Bassa: f. Clot relativament poc fondo, excavat en terra, on es recullen les aigües pluvials o d'altra procedència (DCVB, 2, p. 345,1)./ Clot on són dipositats els fems (DCVB, 2, p. 345, 2)./ També serveix, a indrets costaners, per designar raconades d'aigües quietes i de poca profunditat, amb una clara aplicació metafòrica.

Bassol/bassola: m. i f. Bassa petita d'aigua de pluja o de les filtracions de la mar (DCVB, 2, p. 349, 1)./ Bassa artificial feta dins el bosc per abeurall d'ocells (DCVB, 2, p. 349-350, 2).

Botador: m. Cada una de les pedres posades de manera que surtin un poc de la paret de tanca, formant una espècie d'escalons per saltar fàcilment d'una part a l'altra de la paret (Mall.) (DCVB, 2, p. 614,2)./ Lloc costaner apte per a desembarcar.

Boval: f. Lloc on antigament donaven la palla als bous, quan encara no hi havia estables (Men.) (DCVB, 2, p.637, 1.2)./ Estable on s'arreceren els bous per menjar i dormir (Mall.) (DCVB, 2,p. 637, 1.3)./ m. Lloc fangós, on l'aigua s'embassa i s'hi fan boves (Men.) (DCVB, 2, p. 637, 3.2).

Bufador: m. Forat o obertura subterrània d'on surt expel·lit aire de forma intermitent o contínua. Se situen, preferentment, en punts del litoral, on surt d'aquestes perforacions adjacents a la línia de costa aire o esquitxos d'aigua impulsats per les ones, especialment els dies de mal temps./ Lloc on toca molt el vent (Mall., Men.) (DCVB, 2, p. 712, 2.2).

Caire: m.

Accident orogràfic consistent en l'aresta formada per un escaló o replà en un desnivell més o menys abrupte./ Desnivell submarí que dóna lloc a un important increment de la fondària.

Cala: f. Entrada que fa la mar en una costa brava i que hom aprofita per a treure i avarar les embarcacions. Es una petita vall fluvial o depressió, envaïda parcialment per la mar per efecte d'una transgressió marina o per un efecte tectònic./ A Eivissa pot fer referència a la vegada a la zona litoral, com a sinònim de marina (RIBES,1994). **Calçada:** f. Camí o altra via empedrada (DCVB, 2, p. 843, 1)./ Canaleta de teules utilitzada per a la conducció d'aigua.

Camada: f. Camí que va entre dues propietats o que passa per dins una propietat per anar a una altra (Artà, Manacor, Vilafranca de B.) (DCVB, 2, p. 870, 2.10)./ Filera de pedres que forma la partió de dues terres (Vilafranca de B., Llombards) (DCVB, 2, p. 870, 2.9)./ Bocí de terra que es deixa sense sembrar ceps, a la vorera de la vinya (Mall.) (DCVB, 2, p. 870, 2.8)./ A Menorca, tros de terra limitat per una baraneta o carrerany, i en el qual sembren hortalisses o plantes de jardí.

Cambra: f. Pis superior d'una casa, sota teulada, generalment destinat a guardar-hi grans, palla, eines, etc. (DCVB, 2, p. 878, II.7)./ Casa que només té baixos (Maó) (DCVB, 2, p. 878, II.8). **Camp:** m. Espai de terra plana destinat a cultiu de sembradura o d'arbres fruiters (DCVB,2,p.889,II.1)./ Territori pla (DCVB,2,p.889,III.2)./ Espai descobert relativament pla i situat fora de població que es diu principalment en oposició a *ciutat* (lloc poblat) i a *muntanya* (lloc que no és pla) (DCVB, 2, p. 889, III.1). Es destacable en tots els casos el significat d'horitzontalitat que conté, superior al de *pla* i *plana*.

Canal: m. o f. Espai de terreny estret i llarguer entre dues elevacions, que dóna pas a les aigües per a l'evacuació de les pluges (DCVB, 2, p. 901, II.1); comellar. Es forma usual a Menorca i les Pitiüses, on equival en sentit i freqüència al comellar mallorquí, però rara a Mallorca, encara que se'n detecten alguns exemplars toponímics, especialment a Andratx./ Braç de mar entre dues illes o entre una illa i el continent (GEC,6,p.135,3). Com a talassònim, és de major amplària que el freu./ f. Conducció amb la concavitat descoberta que serveix per dur un corrent d'aigua d'una part a l'altra (DCVB, 2, p. 901, I.1)./ Inflexió de la costa, raconada. **Cap:** m. Macroforma litoral, prologació del terreny dins la mar (cap litoral), generalment d'entitat superior a la punta i el morro./ Extrem elevat d'una prominència (cap interior). **Capella:** f. Oratori o petita església dedicada a un sant, generalment amb un sol retaule, i situada fora de poblat o utilitzada amb certes restriccions per al culte públic (DCVB, 2, p. 964, III)./ També pot referir-se a una balma al recollir, metafòricament, el significat de cavitat oberta en forma d'arc a un mur o altre lloc. **Carnatge:** m. Lloc on se tiren els animals morts (Mall.) (DCVB, 2, p. 1043, 6)./ Roca o zona rocosa litoral erissada de puntes (Eiv.)./ Fons rocós i agullat, que desfà les xarxes (Pit.). **Carregador:** m. Lloc a la vorera de mar apropiat per a atracar-hi embarcacions i procedir a embarcar o desembarcar mercaderies./ Lloc del bosc on pot anar el carro a carregar de llenya o de carbó (DCVB,2,p.1054,1b). **Carrera:** f. Espai de carrer que correspon a l'amplària de l'enfront d'una casa (Mall.); en les cases de fora vila, espai de terreny més o menys aplanat que precedeix immediatament al portal d'entrada (DCVB,2,p.1058,I.3)./ Pas allargassat i lliure d'obstacles del fons submarí relacionat amb la pesca d'arrossegament (Migjorn de Mall.) (AGUILO,1981)./ Trinxes més blanques de la superfície de la mar que es veuen els dies de calma degudes al vent./ Síquia de l'albufera per on podien passar les petites embarcacions (Mall.)./ Comellarada que fan els arbres i ramatges, davant i darrere el coll de tords, i que indueix aquests animals a passar-hi (Mall.) (DCVB,2,p.1059,II.1.h). Aquest espai entre els arbres del bosc és on precisament s'hi situa el coll de tords, i pot ser d'origen natural o realitzat pel caçador. **Caseta:** f. Casa petita./ Genèric molt comú per a designar a Mallorca petites propietats agràries on generalment s'hi aixecava una petita construcció./ A Eivissa és sinònim de varador, traguedor o escala. **Castellet:** m. Prominència litoral, generalment de poca extensió. Lloc enfilat damunt penyalars. És una clara metàfora que, per a la seva repetida presència, pot ser considerada com a genèric, malgrat que cap dels diccionaris consultats l'incloquin amb aquest sentit./Munt de pedres que

serveix de fita o terme en les finques rústiques (Mall.) (DCVB, 3, p.37, 2). Monjoia, fita, sibil·la, gallet./ També originàriament podia fer referència a construccions prehistòriques o a petites fortificacions musulmanes o cristianes (XAMENA, 1991) de les quals no en quedin indicis, passant a identificar la protuberància rocosa que en constituïa la base (AGUILO, 1980). **Castellot:** m. Construcció megalítica a manera de torre (DCVB, 3, p. 39). Talaiot./ Prominència orogràfica, puig. **Cavall:** m. Punta allargassada sota l'aigua (RIBAS, 1991, p.51, 2)./ Petita punta, més alta que llarga, que cau quasi verticalment dins la mar (Eiv.) (RIBES, 1994). **Claper:** m. Munt apilotat de pedres en el camp, especialment les tretes d'un terreny per conrear-lo./ Toponímicament, i a partir de la metàfora que li trasllada l'anterior significat, sovint es refereix a talaiots o munts de pedres ciclòpies que, en ocasions, eren anomenats genèricament "claper de gegants"./ Tros de terra molt pedregós (Mall., Men.) (DCVB, 3, p.185, 2)./ Denominació que rebien les barraques de vigilància costanera (AGUILO, 1991). **Claveguera:** f. Conduïda, generalment subterrània, per on s'escorren les aigües pluvials i fecals d'una població./ Forat que travessa una paret d'hort o de tanca i serveix per a donar pas a l'aigua de pluja sobrerera (DCVB, 3, p. 203, 2)./ Forat que travessa una paret per a pas del bestiar, especialment oví (Mall.). **Closa:** f. Tros de terra tancat de paret o d'altra cosa./ Paret o bardissa que clou un tros de terra (DCVB, 3, p. 220, 3). **Clot:** m. Lloc baix voltat d'elevacions (GEC, 7, p. 384, 2)./ No és infreqüent la seva aplicació a raconades litorals ni a petites depressions submarines (Migjorn de Mall.) (AGUILO, 1981). **Cocó:** m. Clot natural obert en la roca, dins el qual es posa aigua quan plou o quan hi arriba la mar. Podia ésser ampliat artificialment i cobert amb pedres per minorar l'evaporació i així rendibilitzar l'aigua./ Petita extensió de terra bona en mig d'un camp que no ho és tant (DCVB,3, p.246, 1.2). **Coll:** m. Depressió a la carena d'una serralada, d'un contrafort, sovint utilitzada per a transitar d'un vessant a l'altre (GEC, 7, p. 436, 2.1)./ Muntanyola, puig de poca alçada (Mall.) (DCVB, 3, p. 88, 2.1). **Costa:** f. Pendent d'un terreny, pla inclinat./ Terra que voreja el mar. **Creu:** f. Fita. Són molt abundants els topònims amb el mot "creu", en especial els orogràfics (puig), motivats segurament per la pràctica tradicional de fitar les terres amb peirons en figura de creu (DCVB, 3, p. 736, IV)./ Monument religiós generalment situat a l'entrada dels pobles, dels ports, a les proximitats dels santuaris o vora els camins. **Entrada:** f. Boca o espai per on les embarcacions accedeixen en un port./ Pas terrestre per accedir a un indret litoral, entrador. **Entreforc:** m. Lloc on s'uneixen dos o més camins o torrents./ Estret llarg que formen dues muntanyes./ Cala en la mar, compresa entre dues puntes de terra (DCVB, 5, p. 76, 5, 6 i 7). **Escala:** f. Sèrie d'esglaons que permet de pujar o davallar d'un nivell a un altre (DCVB, 5, p. 184, I.1)./ Port o indret on una embarcació s'atura durant el viatge per fer-hi un embarcament o desembarcament, i per extensió, lloc on s'atura un vehicle terrestre durant un viatge per descansar-hi, carregar-hi o descarregar-hi (DCVB, 5, p. 186, II.11)./ A les Pitiüses també designa un varador, traguedor o escar (RIBES, 1993). **Estret:** m. Pas estret i profund d'un riu o torrent entre muntanyes (DCVB, 5, p. 596, II.2)./ Braç de mar de poca amplada situat entre dues terres a través del qual es comuniquen dues masses d'aigua. **Falda:** f. La part baixa d'una muntanya o altra elevació del terreny, allà on comença la pujada (DCVB, 5, p. 710, 9)./ Barba. **Font:** f. Indret on l'aigua subterrània brolla o surt a la superfície de la terra./ A Mallorca també s'usa per a designar cisternes o pous, on s'emmagatzema l'aigua. **Forat:** m. Obertura natural que travessa el terreny o que s'hi endinsa considerablement./ Perforació natural de la roca que, amb el moviment de la mar, expel·leix aire i aigua. Bufador./ Lloc on s'ha provat per fer un nou coll de tords a un indret prometedor. **Forn:** m. Cavitat tapada de volta per coure diferents substàncies. Els forns són habituals als ranxos de carboners (forn de pa)./ Antic genèric, el vertader significat del qual ha esdevingut actualment opac, però que apareix fossilitzat a la toponímia, sobretot eivissenca, amb el qual es designava una cavitat a la roca (RIBAS, 1993)./ Botiga en què hom ven pa i similars. **Fort:** m. Fons de roca o pedregós envoltat d'arena o 'blanc' que constitueix una zona de majors dimensions que l'espès

i situat en un punt de la mar allunyat de la vorera, on abunden els obstacles per a la pesca d'arrossegament. **Fortí:** m. Edifici fortificat relativament petit./ Lloc de refugi de les cabres, on ni el ca ni el pastor les puguin agafar (Manacor) (DCVB, 6, p. 17). **Fossar:** m. Cementiri. Lloc d'enterrament devora les esglésies./ Enclotada submarina que apareix on acaba la plataforma continental, també anomenada "fossa". **Freu:** m. Pas o canal relativament estret i generalment poc fons situat entre dues illes (GEC,11, p. 357)/ Estret entre dues muntanyes o penyals (Mall.) (DCVB, 6, p. 58, 2). **Galera:** f. Prominència litoral, en general de petites dimensions, baixa i allargada. Es tracta d'una bella metàfora molt freqüent a les nostres costes. La galera era antigament un tipus de vaixell baix i planer, que navegava a rem i a vela./ Claper oblong, molt llarg i ample, construït a manera de paret seca per tal de recollir-hi gran quantitat de pedres (Alaró, Manacor) (DCVB, 6, p. 132,5). **Gorg:** m. Clot pregon en el llit d'un riu o torrent, on l'aigua s'entolla o alenteix el seu curs, sia formant remolí, sia encalmant-s'hi (Mall.). Bassiot, clot ple d'aigua en un camí o en un camp./ Font, dèu (Eiv.) (DCVB,6,p.339,1-2i3). **Grau:** m. Pas relativament planer, a manera d'esglaó o replà que travessa una contrada abrupta./ Boca o petit canal que posa en comunicació un estany amb la mar./ Punt de la riba que serveix de desembarcador; especialment, port de mar (DCVB, 6, p. 393, 1.2- 3 i 4). **Hort:** m. Tros de terra regable no gaire extens, on es conren verdures, llegums i arbres fruiters. A Menorca (fora a Ciutadella on es diu pati), l'hort és el tros de terra descobert situat darrera una casa i destinat a conrar-hi diferents plantes i flors, el que a Mallorca es diu corral./ Mesura superficial equivalent a vint-i-cinc destres quadrats, o sia, la setzava part d'una quarterada (Mall.) (DCVB, 6, p. 554). **Horta:** f. Terreny regable, generalment de gran extensió, on es conren verdures, llegums i arbres fruiters (DCVB, 6, p. 555, 1)/ Extensió de terra baixa, plana i fèrtil. **Hospital:** m. Establiment destinat a proporcionar a la població una assistència medicosanitària completa. Casa on es recullen pelegrins, pobres o malalts durant un temps determinat./ Lloc on es separen els animals malalts o ferits. **Llisar/lliser:** m. Terreny format de roques llises (Mall.)/ Terreny que entre la capa superior terrosa i la penya o marès, té un escull o capa de penya viva (Ciutadella) (DCVB, 7, p. 25, 2)/ Indret submarí, pla, net d'obstacles (Migjorn de Mall.) (AGUILO, 1981)/Superfície d'aigua lliure de vegetació i d'escassa profunditat, que forma una clapa més o menys gran enmig de les immenses masses de canyet o sesquera de l'albufera (Mall.). **Lloc:** m. Masia, alqueria o finca rústica extensa (unitat d'explotació agrària) amb casa d'estatge per als pagesos que la conren en règim de parcel·laria a mitges (Men.)/ Genèric amb que es designa qualsevol porció determinada de l'espai. Paratge. **Marina:** f. Garriga, extensió de terra inculta, generalment poblada de mates i arbusts (Mall., Men.) (DCVB, 7, p. 250, 2). En aquesta accepció la distància de la costa no és significatiu./ Extensió de terra poblada de garriga i contigua a la mar, costa de la mar./ Bosc en general (Eiv.) (DCVB, 7, p. 250, 4), pinar. Terme freqüentíssim a Menorca i també present al migjorn de Mallorca i a Eivissa. **Mesa:** f. Porció de sementer que correspon a un parell per a la llaurada./ Espessor de brins dels cereals; frondositat dels sembrats (Mall.) (DCVB,7, p. 381, 5 i 4). **Mirant:** m. Mirador./ Vessant, tombant, decliu d'una elevació. **Mitjà:** m. Terreny intermedi entre dues aigües o entre dos terrenys d'altra qualitat./ Terra erma, poblada d'arbusts i mates, enmig de terres conrades (Mall.). Terreny on creix brolla o mates, de qualitat inferior a la marina o bosc (Men., Eiv.) (DCVB, 7, p. 464, III.1-2-3). Terra de cultiu abandonada (Form.) (RIBES,1993). **Monjoia:** f. Munt de pedres posat per indicar un camí o una partió de terreny (DCVB, 7, p. 541, 1)/ Bocí petit de vinya (Mall.) (DCVB, 7, p. 541, 5). **Mota:** f. Tros de terreny inculte enmig d'altres terres conrades (DCVB, 7, p. 624, 3)/ Terraplè construït dins un estany perquè, en cas de vent, l'aigua no faci ones (Eiv.)/ Redol petit i espès de certa vegetació que contrasta amb la circumdant. **Munt:** m. ant. Muntanya (DCVB, 7, p. 652, 1.1)/ Rellu positiu agut (puig) del fons submarí. **Olla:** f. Raconada rodonenca de la costa o vorera de la mar (DCVB,7, p. 901, 4.m)/ Gorg, lloc on hi ha més profunditat d'aigua en el curs d'un riu o

torrent (DCVB,7, p. 901, 4. 1). **Pallisa/païssa:** f. Lloc on dormen i mengen les bísties; estable (Mall.) (DCVB, 8, p. 161, 3)./ Casa de pagès en disseminat, originàriament de segon ordre, semblant a la *caseta* mallorquina, abundant a la toponímia eivissenca (Eiv.). **Parada:** f. Porció plana de terra de conreu d'hortalissa o de llegums, separada de les altres per un solc o un crestall (DCVB, 8, p. 212, I.3)./ Lloc on s'aturen vehicles de transport públic per tal de deixar pujar o baixar els passatgers. **Parat:** m. Lloc on es disposen els objectes per a caçar aus a abeurada o amb reclam (Mall.)./ Paret seca que es construeix transversalment als costers o llocs rostos i als cursos d'aigua amb la principal funció d'inhibir la formació d'escorrentia per impedir que la terra sigui emportada per les aigües de pluja, alhora que serveixen com a magatzem de les pedres retirades dels camps de conreu veïns (Pla de Mallorca, Serres de Llevant). **Pas:** m. Lloc o indret per on cal passar o es pot passar (DCVB, 8, p. 283, 1.II.2). Tram d'un camí o d'un tirany, generalment estret, reservat per a la gent que va a peu. Són relativament abundants a la muntanya de Mallorca, a paratges de complicada orografia./ Llocs de pas per a les embarcacions. **Passadora:** f. Passera, pedra que sobressurt per a passar per damunt un lloc aigualós, fangós, etc./ Portalet fet a una paret de tanca per deixar-hi passar, quan convé, el bestiar petit sense permetre el pas al bestiar gros (Men.) (DCVB, 8, p. 292, h-i). **Pelat/pelada:** m. i f. Adjectiu que apareix substantivat a la toponímia per a indicar un lloc mancat de vegetació arbòria./ Lloc de la mar on hi ha roques planes (Mall.) (DCVB, 8, p. 395, 2.4).que el DECLIC també recull aplicat a paratges sense vegetació, àdhuc fondàries submarines. **Penjant:** m. o f. Terreny que fa baixada, i en general, superfície inclinada; pendís (DCVB, 8, p. 421, II.3)./ Pendent molt pronunciat d'una roca, d'un roquisser submarí (GEC,17, p. 385, 2). **Penya:** f. Gran massa de pedra en el seu estat natural (DCVB, 8, p. 434, 1). Sembla que a certs indrets, i també antigament, correspon a parets verticals on queda al descobert una gran superfície d'aquest material. En l'ús toponímic de certes àrees, es confon amb "penyal", per la qual cosa cal considerar-los pràcticament sinònims. Pot ser que originàriament *penya* designàs llocs d'afiorament de roca que destaca en el terreny, els quals lògicament corresponien a parets verticals, mentre que *penyal* era prominència també associada a presència de penya, segurament producte del despreniment, ja que els penyals es desprenen de les penyes. Amb el temps, però, aquesta diferència ha desaparegut o s'ha contaminat, de manera que sovint s'empren indistintament./ Roca que sobressurt de l'aigua, escull (Eiv.). **Penyal:** m. Penya grossa i elevada, generalment aïllada. A algunes zones fa referència a penya-segats o parets rocoses, pel que els termes *penya* i *penyal* són, en conjunt, emprats indistintament per a designar tant una eminència rocosa com la seva paret, ambdós aspectes indiscutiblement lligats a la majoria dels casos en una mateixa realitat orogràfica./ Petit escull (Form.) (RIBES, 1993). **Pista:** f. Carretera rudimentària que discorre generalment per terrenys no conrats i d'orografia irregular./ Franja de terreny horitzontal de forma rectangular, adequadament senyalitzada, on poden ésser realitzades d'una manera segura les maniobres d'envol i d'aterratge d'aeronaus (GEC, 18, p. 77, 2). **Platja:** f. Porció de costa de poca inclinació, formada per acumulació d'arena o per altres materials detrítics (GEC, 18, p. 127, 1). A Eivissa també potser sinònim de "platjada", planell rocós que s'endinsa en la mar, amb una inclinació suau (Eiv.) (RIBAS, 1994). **Pont:** m. Obra de fàbrica, capaç de suportar càrregues dinàmiques, sobre la qual una via de comunicació, de la qual forma part el pont, pot salvar una depressió o un obstacle (riu, barranc, etc.) o creuar una altra via de comunicació a nivell inferior (GEC, 18, p. 220, 1)./ Barraca de bestiar menorquina, de planta rectangular i, per tant, de distinta tipologia a la clàssica que presenta planta circular i de cossos escalonats./ Antigament, moll./ Canal subterrani (Eiv.). **Porxo/porxe:** m. Espai cobert, limitat lateralment per columnes i adossat per l'altre costat a un mur o façana (DCVB, 8, p. 783, 1)./ (sovint en pl.) Galeria coberta, amb columnes o amb arcades, que tenen alguns edificis contigus en llurs façanes, davant les botigues i els portals d'entrada; serveix especialment de corredor públic per a passejar-hi i es troba a vegades en tota la llargària d'un

carrer, al voltant d'una plaça o a l'entorn d'una illeta de cases (GEC, 18, p.271, 1)./ Habitació o conjunt d'habitacions que formen el pis més alt d'una casa, sota teulada, destinat generalment a guardar-hi eines, collita o objectes de poc ús (DCVB, 8, p. 783, 4). Peça gran d'habitació de la casa de pagès, que serveix al mateix temps de cambra d'estar, de feina, de menjador i de forn (Eiv.) (DCVB, 8, p. 784, 5). Casa pagesa típica de Formentera d'una sola vessant i que només suposa la meitat de l'espai construït habitualment (RIBES, 1993). A la vall de Sóller i les seves proximitats, designa les cases o petites construccions realitzades amb pedra en sec i cobertes normalment amb teula àrab, generalment de reduïdes dimensions per a guariment de persones, bísties i eines, situades als olivars. **Posada:** f. Casa que els senyors o amos de possessió tenen dins la vila, per a allotjar-s'hi els diumenges i altres dies que els convé./ Hostal, casa on es dóna allotjament a canvi d'una paga (DCVB, 8, p. 785, 3.a-b). **Pujol:** m. Puig petit./ Prominència submarina (Eiv.) (RIBES, 1994). **Punta:** f. Braç de terra de poca extensió que avança dins la mar, de forma més aguda i baixa que el morro i de menor entitat que el cap./ Cap, promontori./ Tros de terra de forma acutangular. **Quarter:** m. Edifici destinat a allotjament de tropa (DCVB, 9, p.24, 1.12)./ Antigament, cadascun dels quatre barris o districtes en què es dividia una ciutat; barri, districte en general (DCVB, 9, p. 24, 10). **Quartera:** f. Terreny equivalent a la mesura agrària corresponent a l'extensió de terra on es pot sembrar una quartera de llavor (mesura de capacitat) i que esdevenia així mesura de superfície./ Cambra destinada a guardar-hi la collita de cereals i llegums, en les cases de pagès (Mall.)/ Edifici públic on antigament es venien cereals i llegums (DCVB, 9, p. 25, 4 i 5). **Quartó:** m. Mesura agrària equivalent a 1.775 m². És la quarta part d'una quarterada. Al igual que el terme "quarterada", també les variants serveixen per a nominar un important nombre de propietats rústiques./ A Eivissa, cada un dels cinc districtes jurisdiccionals en què fou dividida l'illa, des de la conquesta catalana del segle XIII, per part dels consenyors medievals que se la repartiren a partir de l'anterior divisió islàmica. **Racó:** m. Petit espai de la mar litoral delimitat per un angle de la costa./ Lloc apartat, ocult, allunyat i que presenta, especialment, un cert tancament orogràfic al peu d'un relleu prominent. **Raig:** m. Porció de líquid en moviment, cascada./ Font (Eiv., Sóller). **Ralla/raia/ratlla:** f. Sèquia feta de pedres per a treure l'aigua de pluja d'una terra de conreu (Mancor) (DCVB, 9, p. 168, 6) o d'un camí que travessa (Sóller, Escorca). **Rambla:** f. Llit de riu o de torrent cobert d'arena o de pedres procedents de les avingudes./ Camí o carrer destinat a passeig, generalment obert damunt un antic llit de riu o de torrent (DCVB, 9, p. 121, 1 i 2). **Regana:** f. Enclotxa o fissura en una roca (RIBAS, 1991, p. 145). Depressió./ A la costa nord d'Eivissa, pas molt estret entre un escull i terra o entre dos esculls (RIBES, 1993). **Regueró:** m. Comellar, terra enclotada (DCVB, 9, p. 304, 3)./ Torrentó. **Rentador:** m. Lloc, normalment d'ús públic, on es neteja la roba./ Indret costaner utilitzat per a rentar, ja que hi havia el costum de la gent de les possessions properes a la costa de rentar la llana a la mar després de tondre. **Restoble:** m. Tros de terra sembrat de la mateixa llavor que l'any anterior en un mateix terreny./ Sembrat de civada i ordi mesclats (Mall.)/ Camp que dóna fruit dues vegades dintre del temps en què normalment no en sol donar més que una (DCVB, 9, p. 431, 1-2-4). **Riba/ribera:** f. Vora del mar, d'un riu o d'una altra gran extensió d'aigua./ Porció elevada d'un moll sobre la mar (Palma) (DCVB, 9, p. 479, 1 i 2). **Roca:** f. Massa considerable de matèria pètria, especialment la que s'alça a la superfície de la terra o de la mar (GEC, 19, p. 415, 1)./ Espai submarí rocós (Eiv.) (RIBES, 1994). **Rota:** f. Tros de terra que un pagès, dit roter, conreava dins un predi d'altri durant alguns anys, generalment pagant al propietari una porció convinguda del que hi collia. Solia ésser terra prima o allunyada de les cases de la possessió, que el propietari no podia conrear directament./ Tros de terra que era garriga i ha estat sembrada (Mall., Eiv.) (DCVB, 9, p. 594, 1). Rompuda./ Tros de terra que era rosta, formant part d'un puig o d'un pujol, i que ha estat aplanat formant una terrassa o una feixa (RIBAS, 1991, p. 149) (Eiv.). **Salt:** m. Lloc alt i abrupte, del qual no es pot baixar si no és saltant

(DCVB, 9, p. 700, 5)./ Lloc de desnivell natural o artificial on un corrent d'aigua cau sobtadament a un nivell molt més baix. **Serra:** f. Cadena de muntanyes estesa majorment en el sentit de la longitud./ Muntanya allargada i dentegada (Eiv.)./ Petit bosc (Form.) (RIBES, 1993). **Serrat:** m. Penyal de caiguda vertical, proper o allunyat de la costa (Migjorn de Mall.) (AGUILO, 1981)./ Muntanya allargada de poca altitud (GEC, 21, p. 111, 2). **Sínia:** m. Enginy per a elevar aigua subterrània de pous poc profunds./ Hort, parcel·la o petita propietat de reguiu (Maó, Alaior). **Síquia:** f. Excavació llarga i estreta, sovint revestida de pedra o de rajoles, que serveix per a conduir aigua d'un riu o torrent, sia per a abastir poblacions, sia per a regar, per a moure molins, etc./ Excavació llarga i estreta, feta en el terreny de conreu, per a plantar-hi ceps o altres plantes (Mall.) (DCVB, 9, p. 851, 1 i 2). **Sobalma:** f. Balma poc fonda. Concavitat just a ran de mar, no gaire pronunciada i fruit de l'erosió marina, a la part més baixa de fronts rocosos quasi verticals (Eiv.)./ Pedra o roca buida (RIBAS, 1991, p. 153)./ Porció de penya plana i molt superficial dins la mar, que la cobreix amb poc gruix d'aigua (Eiv.) (DCVB, 9, p. 941, 2). **Solana:** f. Terreny en pendent situat cara a migdia, on dóna molt el sol./ A Eivissa, coster on hi ha marges o parets de través per aturar la terra que no s'esllavissi; feixa de terra sostinguda per marge o paret (DCVB, 9, p. 985, 2 i 3). **Sort:** f. Peça de terra; porció de terreny més o menys petita, que no forma masia. Hort petit o tros de terra que no es rega sinó que únicament té aigua quan plou (Muro) (DCVB, 10, p. 19, 1.6.a-b)./ Peça de terra resultant d'una parcel·lació de propietat gran (Mall.). **Talaia:** f. Torre o lloc des d'on es pot observar el camp, la mar, etc. i donar avís del que s'hi descobreix (DCVB, 10, p. 106, 3)./ Puig (Eiv.). El fet de que molts d'aquests indrets se situïn sobre puigs sembla haver traslladat el significat a la prominència./ Talaiot llarguer, naveta (Llucmajor). Talaiot ben conservat (Men.) (DCVB, 10, p.106, 4.a-b). **Tenassa:** f. Porció de roca planera, tot just coberta per l'aigua de la mar o d'un torrent, que sol constituir un perill per a la navegació./ Roca fràgil, bona de rompre, com de pedra morta o argilenca (Eiv.); difícil d'arrabassar (Pla de Mallorca)./ Marge natural o coster estret, cobert de fenàs i esparregueres i amb algun tros de roca visible (Mall.) (DCVB, 10, p.214). **Timba:** f. Precipici./ Roca que forma part del cim d'un precipici (Mall.). Pedra grossa, no manejable per un home sol (Mall., Eiv.) (DCVB, 10, p. 284, 1-2-4)./ A Felanitx, terraplè, vorera alta, format davant la façana d'una casa quan es rebaixa el sòl del carrer (XAMENA, 1991, p. 244)./ Cingle. Relleix horitzontal, o poc menys, per on pot passar un home (DECLIC, 8, p. 480, v. timba) (Menorca). **Tornall:** m. La part de camp assignada a cada parell per a llaurar-la, i la part de camp llaurada per un parell; en general s'assignava a cadascun un tros de trenta passes d'ample i de la llargada que donàs el sementer (Artà, Santanyí)./ Mesura superficial agrària, porció quadrada de terreny de trenta passes de cada costat, o sia, nou-centes passes quadrades (Eiv.). Mesura de trenta passes lineals, amb què es compta la feina de paredar (Mall.) (DCVB, 10, p. 364, 1.5-6-7)./ Rem de bosc, tota la secció del bosc que pot tallar en un any una colla de talladors (DECLIC, 8, p. 610, v. torn) (Menorca). **Travessa:** f. Drecera, camí lateral més curt que el camí principal (Mall.)./ Creuer de camins o de carrers (DCVB, 10, p. 466, 5-3). **Trinxà:** f. Tros de terreny llarguer, generalment de conreu./ Roca allargada dins la mar, especialment si és en un fons arenest (Pitiüs.) (RIBES,1993). Espai submarí i llarguer de sedimentació o constitució diferent de les zones que l'envolten (Migjorn de Mall.) (AGUILO, 1981). **Ullal:** m. Forat on brolla o es filtra aigua subterrània (Mall., Eiv.)./ Clot profund per on es precipita l'aigua de la mar, d'un riu, etc., formant remolí (Palma, Eiv.) (DCVB, 10, p. 605, 6). Indret de la mar on l'aigua forma remolins (AGUILO, 1980). **Vela:** f. Porció petita de terreny, generalment inferior al quartó, guanyada a l'albufera mitjançant l'excavació de siquions o carreres i incorporant la terra d'aquests sobre el terreny que es vol conrar. Així la vela sobrepassa en alçària a les terres primes i és un sistema òptim de conreu perquè té la capa freàtica entre 0,5 i 1 m. de profunditat, segons l'època de l'any. Per extensió, qualsevol terreny d'aquestes característiques situat a vores de torrents i síquies./ Gaia o tros de terra llarguer i d'angles

desiguals (Mall., Men.) (DCVB, 10, p. 686, 1.7) (Eiv.)./ Tanca de longitud desproporcionada a l'amplada i limitada per un obstacle natural (Men.) (CASASNOVAS, 1955). **Via**: f. Lloc transitable a disposició del públic, carrer./ Terreny explanat per on passen els rails d'un tren o tramvia (DCVB, 10, p. 782,3). **Vinya**: f. Camp plantat de vinyes o ceps (GEC, 24, p. 206, 2)./ Hortal gran, on estan plantats arbres i lleguminoses però sense mancar-hi ceps entre les altres plantes (Men.) (DCVB, 10, p. 823, 3). **Volta**: f. Giragonsa, desviació de la línia recta en un camí i, especialment, quan és de 180 graus./ Unitat de divisió territorial en el terme de Felanitx. **Xaragall**: m. Còrrec, regueró que forma l'aigua de pluja en escampar-se per un terreny inclinat i excavant la terra (DCVB, 10, p. 911, 1./ A la zona de Deià-Sóller equival a rosseguera.

Bibliografia

- Alcover, A. M.; Moll, F. de B. 1930-62. *Diccionari català-valencià-balear*. Palma de Mallorca: Ed. Moll, 10 vol.
- Aguiló, C. 1980. "La toponímia marina de Felanitx, Santanyí i Ses Salines (Mallorca)". *Randa*, 10, 25-49.
- Aguiló, C. 1981. "Topografia submarina i talassonímia en el Migjorn de Mallorca". *Randa*, 12, 73-82.
- Aguiló, C. 1991. *La toponímia de la costa de Campos*. Campos: Ajuntament de Campos.
- Aguiló, C. 1991. *La toponímia de la costa de Felanitx*. Felanitx: Ajuntament de Felanitx.
- Casasnovas Marquès, L. 1955. "Nomenclatura agrícola en la toponímia menorquina". *MFG*, I., 159-174.
- Coromines, J. 1980-91. *Diccionari etimològic i complementari de la llengua catalana*. Barcelona: Ed. Curial, 9 vol.
- Gran Enciclopèdia Catalana 1969-80. *Gran enciclopèdia catalana*. Barcelona: Ed. 62 - Enciclopèdia Catalana S.A., 24 vol.
- Ribas, E. 1991. *Aportació pitiüsa al Diccionari català-valencià-balear*. Eivissa: IEE.
- Ribes, E. 1993. *La toponímia de la costa de Sant Joan de Labritja*. Eivissa: Edicions Can Sifre.
- Ribes, E. 1994. Els genèrics en la toponímia de Formentera. *El Pitiús 1994*, 45-47.
- Xamena, P. 1983. *Els carrers de Felanitx*. Felanitx: Ed. Ramon Llull.
- Xamena, P. 1991. *Felanitx mot a mot*. Felanitx: Ajuntament de Felanitx i Conselleria de Cultura, Educació i Esports.

Antoni Ordinas Garau
 Universitat de les Illes Balears
antoni.ordinas@uib.es